

SAMMEN OM LESING

SAMSKAPING I FOLKEBIBLIOTEK

INNLANDET FYLKESBIBLIOTEK

2024 - 2025

Utgitt august 2025 av deltakerne i prosjektet
Sammen om lesing.

Redakør: Øystein Stabell og Silje Grøtan Torp

Omslag og grafisk formgivning:
Innlandet fylkesbibliotek

Den digitale utgivelsen kan kopieres fritt og
videreformidles til andre uten avgift. Navn på
artikkelforfatterne må angis korrekt.

Prosjektet er finansiert av Nasjonalbiblioteket
og Innlandet fylkesbibliotek

FORORD

Sammen om lesing har vist oss verdien av å koble lokale krefter og bruke samskaping som metode i å løse komplekse samfunnsutfordringer. De åtte deltakende folkebibliotekene - Alvdal, Dovre, Fyrverkeriet (Vestre Toten), Kongsvinger, Lom, Tynset, Våler og Åsnes - har hver på sin måte bidratt med prosjekter tilpasset sine lokalsamfunn og målgrupper. Jeg vil rette en stor takk til de engasjerte prosjektdeltakerne for deres innsats og engasjement.

Vi er glade for å ha hatt med Jens Ulrich som rådgiver og viktig ressurs i prosjektet. Ulrich er en av Danmarks ledende eksperter innen samskaping, og har vært en verdifull samarbeidspartner.

Prosjektet eies av Innlandet fylkesbibliotek og har vært initiert og ledet av Øystein Stabell. Silje Grøtan Torp har vært prosjektmedarbeider.

Takk til alle tre for stor innsats med å drive det nyskapende prosjektet vel i havn.

En stor takk også til Nasjonalbiblioteket for deres støtte og finansiering. Uten deres bidrag hadde dette prosjektet ikke vært mulig.

Vi håper at erfaringene og metodene som presenteres i dette heftet, vil inspirere og bidra til videre arbeid med lesefremming og samarbeid i andre prosjekter.

Tone Nyseter
fylkesbiblioteksjef
Innlandet fylkesbibliotek

INNHOLD

INNLEDNING

Øystein Stabell

S. 4

LIGEVÆRDIG SAMSKABELSE PÅ BIBLIOTEKER

Jens Ulrich

S. 6

SAMMEN OM LESING SKAPER NYE ALLIANSER FOR LESELYST

Tynset bibliotek

S. 11

UNGDOM OG LESELYST I ALVDAL

Alvdal bibliotek

S. 13

Å FINNE DEN RIKTIGE VIBEN – OG ANDRE NØKLER TIL UNGDOM OG LESELYST

Fyrverkeriet bibliotek

S. 15

SAMMEN OM LESING I KONGSVINGER

Kongsvinger bibliotek

S. 17

SAMMEN OM LESING I ÅSNES KOMMUNE

Åsnes folkebibliotek

S. 19

SAMMEN OM HØYTTLESING I VÅLER

Våler folkebibliotek

S. 21

I DOVRE LES VI!

Dovre folkebibliotek

S. 23

SAMAN OM LESING I LOM

Lom folkebibliotek

S.25

INNLEDNING

Øystein Stabell, prosjektleder Innlandet fylkesbibliotek

«Vi har et leseproblem i Norge» skrev statsminister Jonas Gahr Støre i 2023. Bakgrunnen for artikkelen var forskning som viser at leseferdighetene til barn og unge i Norge synker dramatisk. Pisaundersøkelsen for 2022 viste at en av fire 10.-klassinger risikerer å havne utenfor arbeid og videre utdanning fordi leseferdighetene deres er kritisk dårlige. Sosioøkonomisk bakgrunn og kjønn forsterker forskjellene i leseprestasjonene ytterligere. «Uten gode leseferdigheter er det vanskelig å delta aktivt i samfunnet.» slo Støre fast.

Nasjonal og lokal lesesatsning

Derfor lanserte regjeringen en ny leselyststrategi i 2024. Målet med strategien er å snu den negative trenden, med særlig vekt på å fremme barn og unges leselyst.

Også i Innlandet fylkeskommune er lesing et prioritert satsningsområde. Fylkesbiblioteket har intensivert innsatsen ytterligere for å spre leselyst og øke leseferdighetene blant barn og unge, og ser at det også er behov for å teste og utvikle nye tilnærminger for å nå de som sliter mest.

Dette er bakgrunnen for prosjektet Sammen om lesing. Gjennom å koble lokale krefter og bruke samskaping som metode, ville vi utvikle tiltak som er tilpasset de lokale behovene og som kan bidra til å redusere sosiale forskjeller og øke lesegledden blant barn og unge i Innlandet.

Prosjektperioden var fra april 2024 - april 2025 og ble finansiert av Nasjonalbiblioteket og Innlandet fylkesbibliotek.

Sammen om lesing: Et felles løft for leselyst

Sammen om lesing var et felles prosjekt i Innlandet. Åtte folkebibliotek deltok: Alvdal, Dovre, Fyrverkeriet (Vestre Toten), Kongsvinger, Lom, Tynset, Våler og Åsnes.

Formålet med prosjektet var å «Redusere sosiale forskjeller ved å øke leseferdighetene til utvalgte målgrupper». Det er et ambisiøst formål, og prosjektet representerer forhåpentligvis et springbrett til en ny tilnærming og langsiktig innsats.

Bibliotekene som deltok valgte selv den målgruppen de mente var viktigst å jobbe sammen med i dette prosjektet. Seks av bibliotekene valgte målgruppa *barn 0-6 år*, og to valgte *ungdom*.

For å oppnå prosjektets formål satte prosjektet seg følgende hovedmål: Biblioteket har, sammen med andre ressurspersoner i egen organisasjon, i lokalsamfunnet og sammen med målgruppen etablert et nettverk og satt i gang tiltak som har skapt leselyst og engasjement for lesing.

Vi har tradisjon for å løse enhver utfordring vi står ovenfor sektorvis, selv når vi står ovenfor sektorovergripende og komplekse samfunnsutfordringer. Å øke leseferdigheten til innbyggere som sliter med lesing er nettopp sektorovergripende og en kompleks samfunnsutfordring.

I prosjektet Sammen om lesing har vi derfor tilnærmet oss utfordringen på en samskapende måte. Deltakerne har koblet ressurspersoner med forskjellige erfaringer og fagligheter i lokale nettverksgrupper. I tillegg til deltakere fra målgruppen, har personer fra skole, voksenopplæring, helsestasjon, foreldre, ungdomsklubb og lag og foreninger deltatt.

På den måten ønsket vi å sikre en mer helhetlig forståelse av utfordringene og skape et større eierskap til de løsningene som blir valgt. Hvert deltakende bibliotek opprettet og ledet hver sin lokale nettverksgruppe.

Samskaping gjennom lokale prosjekter og fellessamlinger

Samskaping handler om å utvikle løsninger på komplekse utfordringer i fellesskap, der alle parter bidrar med sin kompetanse og sine perspektiver. I kapittelet *Ligeværdig samskabelse på biblioteker* skriver Jens Ulrich grundig om av hva likeverdig samskaping er, hvorfor det gir mening å arbeide på denne måten, og hvordan vi kan oppnå en likeverdig samskapende prosess.

I prosjektet Sammen om lesing har vi dratt erfaringer fra det toårige prosjektet Biblioteket som samskaper (2018-2020) og nettkurset Startpakke for samskaping (2023) både i organisering og metodikk. I hele prosjektperioden har vi arbeidet i tre spor, som har vært tett knyttet til hverandre:

1. Lokale prosjekter og deltakerstøtte
2. Fellessamlinger
3. Forankring, gjenbruk og spredning.

Spor 1: Lokale prosjekter

Hoveddelen av prosjektet besto i at deltakerne

sammen med sine lokale nettverksgrupper skulle utforske hva som er utfordringene, for så mot slutten av prosjektperioden realisere relevante tiltak. Det høres lett ut, men all erfaring viser det motsatte. Vi er «lært opp» til å finne tiltak og løsninger med en gang, selv på svært komplekse problemer. «Dette prosjektet har lært meg å sitte på hendene mine» reflekterte en av prosjektdeltakerne.

Selv om samskappingsprosesser i sin natur ikke er lineære, har deltakerne og nettverksgruppene forsøkt å følge fasene fra problemløsning, ideutvikling, ideutvelgelse, prototyping og realisering, til evaluering og spredning.

Spor 2: Fellessamlinger og deltakerstøtte

I løpet av prosjektperioden hadde vi fem todagers fellessamlinger. Formålet med samlingene var å lage et felles læringsrom der deltakerne opparbeidet seg kompetanse og trygghet til å lede samskapende prosesser. Strukturen på samlingene var likemannslæring, korte foredrag, dialog, diskusjoner, gruppearbeid og presentasjoner. Fellessamlingene var også med på å sikre framdrift i de lokale prosjektene, og innholdet var tilpasset til hvor i prosessen deltakerne befant seg, og hvilke utfordringer de hadde i forkant. Samlingene ble ledet av prosjektleder.

Det ble også gjennomførte gruppevisse møter, aksjonslæring, med prosjektdeltakerne mellom fellessamlingene. På disse møtene delte deltakerne sine erfaringer og utfordringer. Målet med møtene var også her å reflektere og lære av hverandre og finne løsninger på de utfordringene de sto i før møtet.

Spor 3: Forankring og spredning

Likeverdig samskaping er fortsatt en ny måte å løse komplekse utfordringer på for de fleste kommuner i Norge. I prosjektet Sammen om lesing var formålet å redusere sosiale forskjeller ved å øke leseferdighetene til en bestemt målgruppe. Det betyr at prosjektet er relevant for langt flere enheter enn skole, barnehage og bibliotek. De lokale nettverksgruppene kunne bestå av ressurspersoner som jobbet helt forskjellige steder i egen organisasjon. Derfor mente vi at det var av stor betydning at administrativ og politisk ledelse var orientert om prosjektet.

Prosjektdeltakerne har opparbeidet seg en solid samskaperkompetanse som kan overføres til andre oppgaver som biblioteket skal løse både til store og nye oppgaver, men også i det daglige arbeidet, i møte med innbyggerne.

Rapporten Samskaping - De langsiktige effektene

av kompetanseutvikling (Ulrich & Stabell, 2025) viste at spredning av en samskapende praksis og kompetanse i egen organisasjon ikke er enkelt. Kommunale siloer utgjør en betydelig utfordring for tverrfaglig samarbeid om samskapende tiltak. Det vil kreve tid og langsiktig arbeid å utvikle en helhetlig kommunal samskaperpraksis.

Prosjektet er slutt - arbeidet fortsetter

I Sammen om lesing har prosjektdeltakerne tilnærmet seg en stor samfunnsutfordring på en samskapende måte. De har involvert og engasjert folk i andre avdelinger i egen organisasjon, som sammen med ressurspersoner fra målgruppa og lokalsamfunnet, har dannet en nettverksgruppe. De har ledet nettverksgruppa fra å utforske og bære i hva som er utfordringene på et overordnet plan, til å iverksette konkrete tiltak og løsninger. De har planlagt og fasilitert nettverksmøtene med tanke på at alle som deltok visste at deres erfaring, deres faglighet og deres synspunkter var like gyldige som alle de andres. De har ledet prosesser som er uforutsigbare og som de ikke har hatt kontroll over. Det krever et stort mot. Det krever mye arbeid. Og sannsynligvis blir det enda viktigere i tida framover å tilegne seg en samskapende kompetanse, slik at vi i det offentlige har enda et bein å stå på i møtet med nye oppgaver vi er nødt til å løse.

Litteraturliste

Bibliotekutvikling. (2023). Startpakke for samskaping. Kompetansebank. <https://bibliotekutvikling.no/kompetansebank/courses/startpakke-for-samskaping/>

Kultur- og likestillingsdepartementet & Kunnskapsdepartementet (2024). Sammen om lesing – Leselyststrategien 2024-2030. Regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/sammen-om-lesing.-leselyststrategien-2024-2030/id3040859/>

Støre, J.G. (2023, 28.Juli). Vi har et leseproblem i Norge. Regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/vi-har-et-leseproblem-i-norge/id2990598/>

Ulrich, J. & Stabell, Ø. (2025). Samskaping- De langsiktige effektene av kompetanseutvikling. Innlandet fylkesbibliotek. https://innlandetfylke.no/_f/p1/if829b5cc-f216-48a1-8944-ea57b2567d1a/samskaping-rapport-norsk-nettversjon_uu.pdf

LIGEVÆRDIG SAMSKABELSE PÅ BIBLIOTEKER

Jens Ulrich , ph.d., Ulrich Consult ApS

Samskabelse defineres ofte som processer, der etableres i de relationer, man som offentlig organisation har til sin omverden. For en kommune betyder det typisk, at man gerne vil tilgå lag og foreninger, innbyggerne selv og næringslivet med en samskabende tilgang.

Hvad er ligeværdig samskabelse?

I praksis kan en samskabende relation tage sig meget forskelligt ud. Nogen gange er man mere styrende end andre, og nogen gange er man slet ikke med i de samskabende relationer, men forsøger blot at facilitere, at andre arbejder samskabende.

I projektet Sammen om lesning er det vurderet, at en optimal måde at tilgå samskabelse på har været den tilgang, der kan betegnes som ligeværdig samskabelse. En tilgang, som rummer mange potentialer, men som også kan være vanskelig at håndtere i praksis.

I projektet er ligeværdig samskabelse karakteriseret ved, at det er den ansatte på biblioteket, der har defineret, hvilket problem eller hvilken udfordring, der skal håndteres med en samskabende tilgang. Det er med andre ord den biblioteksansatte, der har sat rammerne for, hvad der skal arbejdes med. I Sammen om lesning har rammerne typisk været defineret ved, at der er en bestemt målgruppe, som på sigt skal blive mere fortrolig med læsning. Men hvordan man skal lykkes med styrkelse af læselysten og læsefærdigheden, kan og vil den ansatte på biblioteket ikke bestemme alene. Her skal der inviteres andre ind. Måske nogen, som har relationer til personer i målgruppen eller måske målgruppen selv.

Arikkelforfatter Jens Ulrich på samling i prosjektet Biblioteket som samskaper (2018 - 2020).

Hvorfor ligeværdig samskabelse?

Ser vi nærmere på, hvad der ligger i at invitere andre ind i arbejdet med at styrke læselysten og læsefærdigheden, så betyder det, når der arbejdes ud fra en ligeværdig samskabende tilgang, at den biblioteksansatte gerne på ligeværdig vis vil invitere andre til at udvikle løsningerne sammen med den biblioteksansatte selv. Ligeværdig samskabelse handler altså om løsningsudvikling og ikke om opgavedefinering eller løsningsrealisering. Som biblioteksansat må man på autentisk vis anerkende, at man ikke kan lykkes med at styrke læselysten og læsefærdigheder for den definerede målgruppe, hvis man ikke inviterer andre ind i løsningsudviklingen.

Som ansat på et bibliotek har man selvfølgelig både en faglighed og erfaring med, hvordan man kan arbejde med styrkelse af læsefærdigheder og læselyst. Men faglighed og erfaring har også en tendens til at afføde blinde vinkler og begrænsninger af handle- og refleksionsrum. Ved at invitere andre ind til på ligeværdigvis at udvikle værdifulde løsninger sammen, kan disse blinde vinkler og begrænsninger minimeres.

Hvordan opnås en ligeværdig proces?

I praksis betyder det, at når man arbejder ud fra en ligeværdig samskabestilgang, så skal man på metaforisk vis sidde ved det runde bord. Der er ingen, der sidder for bordenden, og der er ingen, som har en vigtigere stemme end andre. Den biblioteksansattes faglige stemme trumfer ikke de andres stemme, når den samskabende dialog folder sig ud.

Det er dog samtidig vigtigt, at man holder fast i, at man har en stemme. Man kan bidrage, ganske som alle de andre rundt om bordet. Alle stemmer er ligeværdige. Man kan sige, at hvor man måske tidligere - i ikke-samskabende sammenhænge - har anset den faglige stemme som havende en legalitet indbygget i sig, så skal man nu betragte sin faglige stemme som en, man skal skabe legitimitet for. Man

skal derfor også anerkende, at en god løsning ikke nødvendigvis er de løsninger, som man ville pege på, hvis man alene havde fagligheden som afsæt. Så faglighed alene er ikke altid ensbetydende med kvalitet. Gode løsninger kan måske netop skabes, når faglighed og andre perspektiver forenes i en ambition om fælles løsningsudvikling.

Rammerne og vilkårsrummet for den samskabende proces

En anden opmærksomhed, man skal have, når man vil facilitere ligeværdige samskabelsesprocesser, er rammesætning.

Det er her helt centralt, at man som den initierende part - her typisk den biblioteksansatte - får rammesat processen inden man starter dialogerne op. Med den ligeværdige samskabende tilgang er der defineret et formål med den samskabende proces. Man er så at sige klar over, hvad processen gerne skulle give svaret på. Ikke hvad svaret er, men hvad der svares på. I projektet Sammen om læsning er rammen typisk, at der skal samskabes omkring, hvordan man kan udvikle løsninger til styrkelse af læselysten og læsefærdigheder for en bestemt defineret målgruppe. Med rammesætningen er der således fokus på at lave en forventningsafstemning med deltagerne omkring, hvad der er vilkårsrummet, og hvad der er mulighedsrummet for den samskabende proces. Det er et vilkår, noget der i princippet ikke er til debat, at det handler om at udvikle løsninger til, hvordan man kan styrke læselysten og læsefærdigheden for en bestemt defineret målgruppe.

Vilkårsrum og afgrænsning af processen

Der kan også være andre elementer, som er med til at definere vilkårsrummet. Det kan være en tidshorisont, bibliotekets økonomiske ramme, den anvendte tid eller nogle organisatoriske og strategiske betingelser, som man nødvendigvis må forholde sig til. Som facilitator af en ligeværdig samskabelsesproces skal man så at sige sætte nogle gjerdestolper op omkring processen. Det, der er inden for gjerdet, er mulighedsrummet, og det, der er uden for gjerdet, er vilkårsrummet, som principielt ikke er til forhandling.

»Hårde« og »bløde« gjerdestolper

Vi kan i princippet arbejde med to typer af gjerdestolper. Vi kan arbejde med »hårde gjerdestolper« og »bløde gjerdestolper«. Hårde gjerdestolper er stolper, der er relativt nemme at definere. Det kan eksempelvis være jura, økonomi eller ressourcer. Her kan man relativt nemt formidle, hvilke rammer,

der er gældende for den samskabende proces. Bløde gjerdestolper er mere vanskelige at definere entydigt. Men de kan være centrale alligevel. Det kan være, at man skal samskabe løsninger på en given udfordring, som også tager hensyn til bærekraft, inklusion, mangfoldighed eller andre mere værdiladede principper. Når entydighed kan være mere vanskelig her, så er det centralt, at man sammen har en dialog om, hvordan disse mere bløde gjerdestolper kan defineres og dermed også hvilke rammer for den samskabende proces, de er med til at sætte.

Hvad er mulighedsrummet for processen?

For at sikre en så værdifuld samskabelsesproces som muligt, er det væsentligt, at man forsøger at gøre mulighedsrummet så stort som muligt. Jo længere gjerdestolperne kan sættes fra hinanden, jo større råderum for løsningsudvikling, og jo mere ejerskab kommer der også til de udviklede løsninger. Er mulighedsrummet meget begrænset, kan deltagerne med rette sætte spørgsmålstegn ved, om der overhovedet er tale om en reel samskabelsesproces. Hvis det kun er »farven på væggen«, man er med til at bestemme, så er det måske ikke umagen værd, og i værste fald bliver resultatet af den samskabende proces betragtet som illegitim - »Biblioteket havde jo defineret løsningen på forhånd!«.

Erfaringerne siger, at det i praksis kan være vanskeligt, at rykke gjerdestolperne langt fra hinanden og dermed skabe et stort mulighedsrum. Som initiator og facilitator af samskabelsesprocessen slipper man mere og mere kontrol over resultatet, jo længere ud man sætter gjerdestolperne. Kontroltab er dog en del af præmissen, når der arbejdes samskabende, og man skal derfor være parat til at udfordre såvel egne som organisatoriske komfortzoner, når man arbejder med rammesætningen.

Er biblioteket altid en neutral arena?

Ser vi nærmere på rollerne, så er lokationen, hvor de samskabende processer foregår, også af stor betydning. Ofte ser man det som helt naturligt, at man inviterer innbyggerne til samskabende processer på biblioteket. Som ansat på et bibliotek, har man ofte en forestilling om, at biblioteket er en slagt frirum eller en lidt neutral arena, hvor alle kan færdes og hvor alle føler sig trygge. Biblioteket udgør en arena, hvor journaler og myndighed er ikke eksisterende, så biblioteket er ikke »rigtig« kommune. Og det er også en tilgang, som rummer meget sandhed.

Udebane eller hjemmebane?

Men derfor kan man som innbygger godt føle sig på udebane, når man træder ind i biblioteksrummet. Særligt hvis man ikke er kernebruger af biblioteket, hvilket nok gør sig gældende for mange af de innbyggere, som er målgruppen i Sammen om lesning. Biblioteket tolkes måske som et sted, hvor man godt kan føle sig lidt andægtig, hvis man ikke er vanlig bruger af biblioteker. Her er ofte mange stillezoner. Her er selvsagt mange bøger og ofte også mange andre kulturelle artefakter, som man som ny bruger ikke nødvendigvis føler sig komfortabel med. Som innbygger er man lidt på udebane, og som ansat er man på sin egen trygge hjemmebane.

Hvem har »magten« ved det runde bord?

Hertil kommer, at det er biblioteket, der inviterer ind til de samskabende processer. Man er vært. Det er biblioteket, der sender mødeindkaldelser ud - ofte på et brev eller en mail, med bibliotekets signatur. Det er biblioteket, der efterfølgende sender referatet ud. Det er biblioteket, der søger for kaffe og kage. Og det er den ansatte på biblioteket, der byder velkommen og rammesætter mødet. Alt i alt er der på denne vis mange elementer, artefakter, som på symbolsk vis peger på, at det er den ansatte fra biblioteket, der sidder for enden af det runde bord. Og lægges der hertil, at der er innbyggeren, der er på udebane, så kan det være vanskeligt, at facilitere en proces, hvor det er ligeværdigheden omkring det runde bord, der bliver den dynamik, som kommer til at præge processen.

Vær bevidst på valget af lokation!

Det betyder, at man som biblioteksansat skal overveje, om biblioteksrummet altid er det oplagte valg, når der søges efter lokationer, som er relevante at realisere de samskabende processer på. Måske skal man invitere sig selv lidt mere på udebane, og finde en lokation, hvor det er innbyggerne, der er

på hjemmebane? Under alle omstændigheder, så skal man være opmærksom på denne problematik, når man rammesætter samskabelsesprocessen og når man i faciliteringen af processen arbejder med positionering.

Rammesætning kræver arbejde

Som det fremgår af det ovenstående, så ligger der meget arbejde i at rammesætte. Både i forhold til den afklaringsproces, man som facilitator skal have med sig selv eller med kollegaer, men bestemt også i den rammesætning, man skal lave i forhold til dem, man gerne vil samskabe med. Forventningsafstemning, rammesætning og gennemsigtighed kan derfor være nøgleord for det faciliteringsblik, man skal have på de ligeværdige samskabende processer.

Tynset bibliotek:

SAMMEN OM LESING SKAPER NYE ALLIANSER FOR LESELYST

Ellen Beate Lie og Ruth Elin Eggen

Hva skjer når et bibliotek åpner dørene og inviterer lokalsamfunnet inn for å samskape? I Tynset kommune ble Sammen om lesing mer enn bare et leseprosjekt. Det ble en arena for tverrsektorielt samarbeid, styrkede relasjoner i lokalsamfunnet og en dypere forståelse for hva lesing egentlig betyr. Bli med inn i et prosjekt som utfordrer tradisjonelle bibliotekroller og forhåpentligvis kan bidra til å skape varige ringvirkninger.

Biblioteket som brobygger for leselest

Prosjektet Sammen om lesing er et eksempel på hvordan biblioteket kan ta en aktiv rolle i å fremme leselest og engasjement. Prosjektet er forankret i forståelsen av at lesing er en grunnleggende ferdighet, avgjørende for den enkeltes muligheter innen utdanning, arbeid og samfunnsdeltakelse. Manglende leseferdigheter kan forsterke sosiale forskjeller, og prosjektet Sammen om lesing har som overordnet mål å bidra til en mer likeverdig samfunnsutvikling gjennom styrking av leseferdighetene hos en definert målgruppe.

I Tynset kommune ble målet spisset gjennom å sette høytlesning for de aller minste (0-5 år) i sentrum. Valget av målgruppe er basert på at høytlesning er en aktivitet som legger grunnlaget for barnas språklige kompetanse, kognitive utvikling og senere leseferdigheter. Men det handler også om å styrke båndene mellom foreldre og barn. Høytlesning gir en unik mulighet til å tilbringe kvalitetstid sammen med barnet, skape nærhet og trygghet, og dele gleden ved historier.

Regjeringens leseleststrategi anerkjenner at lesing omfatter mer enn tekniske ferdigheter; det inkluderer motivasjon, engasjement og tilgang til relevant lesestoff. Strategien understreker viktigheten av et bredt spekter av tiltak som:

- involvering av ulike aktører for å skape en lesekultur
- å sikre tilgang til variert lesestoff
- å skape positive leseopplevelser og fellesskap
- å styrke samarbeidet mellom hjem, skole og bibliotek
- å fremme høytlesning
- å tilpasse tilbud til ulike behov

Prosjektet Sammen om lesing tar nettopp denne samarbeidsorienterte tilnærmingen i bruk, basert på metoden samskaping.

Barseltreff i biblioteket var ønsket av småbarnsforeldre. Foto: Ellen Lie

Samskaping i praksis - et lokalt kraftverk

I Tynset ble Sammen om lesing virkeliggjort gjennom en kombinasjon av idéverksteder og uformelle møter over kaffekoppen. Idéverkstedene var selve hjertet i prosjektet, og her kom et mangfold av stemmer sammen for å dele, skape og planlegge. Bibliotekarere møtte ansatte fra barnehager, helsestasjonen og opplæringscenteret, ressurspersoner fra ulike felt, og ikke minst, de viktigste av alle, foreldre, beste-foreldre og foresatte.

For å sikre at alle følte seg hørt og verdsatt, ble det brukt metoder som fasilitering, aktiv lytting og gruppearbeid. Noen ganger møttes hele gruppen for felles idéutvikling og erfaringsdeling, mens andre ganger foregikk det mer fokuserte samtaler mellom mindre grupper eller enkeltaktører. Denne vekslingen mellom felles og mer målrettede møter har vist seg å være svært effektivt.

Det gikk raskt opp for oss at samskaping er en prosess som strekker seg utover det å samle mennesker i et rom. Det handler om å anerkjenne og utnytte den unike kompetansen og det engasjementet hver enkelt deltaker bidrar med. Gjennom prosjektet ble deltakerne oppmuntret til å reflektere over sin egen rolle og hva de kunne bidra med, og ansvarsfordelingen ble forsøkt gjort på en måte som skapte både eierskap og sterk motivasjon. Biblioteket spilte en avgjørende rolle som katalysator, men den virkelige kraften lå i det tverrfaglige samarbeidet og den felles innsatsen for å kartlegge hvordan man kan nå målet, der deltakelsen fra foreldre og foresatte var helt essensiell.

Utfordringer og læring underveis

Enhver samskappingsprosess byr på utfordringer. Selv om prosjektet Sammen om lesing i det store og hele var vellykket, krevde noen aspekter ekstra omtanke og taktfullhet.

Å sikre likeverdig deltagelse var en kontinuerlig prioritet. Dette ble gjort gjennom gode forberedelser, bevisst møteledelse og respekt for at alle perspektiver er verdifulle. Prosjektet strakk seg også etter å engasjere målgruppen på best mulig måte. Her viste det seg å være effektivt å kombinere direkte kontakt med enkeltpersoner, og dialog med grupper av foreldre, for eksempel via barselgrupper. Helsestasjonen er en uvurderlig brobygger og hjelper biblioteket med å komme i kontakt med barselgruppene.

Den største utfordringen oppsto imidlertid i selve kjernen av prosjektet: å formulere, utforske og kommunisere problemstillingen rundt lesing på en måte som anerkjenner og respekterer den enkeltes situasjon. Lesevaner er tett knyttet til privatlivets fred, sosioøkonomisk bakgrunn og kulturelle forskjeller, og kan derfor være et sårt tema. Årsaker til manglende høytlesning kan være sammensatte og berøre foreldres tidspress, egen leseferdighet, eller tilgang til ressurser. Det krever en varsomhet å skape en dialog som ikke stigmatiserer eller skaper skam, men heller inviterer til løsningsorientert samarbeid.

Gjennom felles samlinger, aksjonslæring, kontinuerlig refleksjon, justering av kurs og vekt på konstruktiv samhandling ble hindringene forsøkt håndtert.

Ringvirkninger og veien videre

Sammen om lesing begynner å vise resultater i Tynset. Et aktivt nettverk av aktører er etablert, der felles innsats og enighet om retning er avgjørende for å styrke leselyst og språkutvikling.

Prosjektet fungerer også som en katalysator for å bygge sterkere relasjoner og etablere nye samarbeidspartnere internt i kommuneorganisasjonen. Ved å bringe sammen ulike fagmiljøer og perspektiver, bidrar Sammen om lesing til å bryte ned faggrenser og skaper en mer helhetlig tilnærming til utvikling.

Biblioteket selv har høstet verdifull erfaring gjennom prosjektet. Vi har utviklet kompetanse innen ledelse og samskapende prosesser, ferdigheter som er overførbare til andre prosjekter og arbeidsområder. Med denne kompetansehevingen har biblioteket et bedre utgangspunkt for å være en aktiv og relevant samfunnsaktør.

Det kanskje viktigste resultatet er at Sammen om lesing etablerer en solid plattform for videre arbeid. Prosjektet skaper engasjement og bevissthet rundt høytlesningens betydning, noe som forhåpentligvis gir positive resultater i lang tid fremover. Halvårlige oppfølgingsmøter i nettverksgruppa sikrer kontinuitet og videre utvikling av tiltak. Samtidig informeres politiske beslutningstakere om prosjektets mål, metoder og resultater, for å sikre bred forankring og langsiktig støtte.

Sammen skaper vi leselyst

Sammen om lesing startet med et ønske om å åpne biblioteket for samskaping, og det har skapt mer enn bare et leseprosjekt. De nye alliansene har ikke bare gitt økt leselyst, men også styrket samholdet på tvers av sektorer. Helt sentralt i denne utviklingen har vært deltakelsen fra foreldre og foresatte, som med sitt engasjement har formet prosjektet og sikret at det treffer målgruppens behov. Resultatet er et lokalsamfunn som gjennom felles innsats har fått en dypere forståelse for verdien av høytlesning for de minste. Dette prosjektet viser hvordan biblioteket, ved å tenke nytt og inkludere innbyggerne, kan være en drivkraft for positiv utvikling i lokalsamfunnet.

Alvdal bibliotek:

UNGDOM OG LESELYST I ALVDAL

Martina Hodne

Lærere melder om svakere leseferdigheter på ungdomsskolen enn tidligere, og vi mistenker at det kan ha å gjøre med dalende leselest og mindre fritidslesing. Derfor inviterte vi ungdom, foresatte og lærere til sammen å finne ut hvorfor det er sånn og hva vi kan gjøre med det. Sammen kom vi frem til at årsakene er mange og sammensatte. På bakgrunn av funnene, har vi utformet mange forslag til tiltak - noen av disse skal vi teste ut i løpet av 2025.

Samskaping i praksis: Slik gikk vi frem

For å finne ut hvordan vi kunne øke leselesten blant ungdom, inviterte vi til møter med ungdom (både lesere og ikke-lesere), foreldre, lærere og bibliotekar.

Vår tilnærming var å jobbe oss gradvis fra et overordnet nivå til konkrete tiltak. I startfasen prøvde vi å få en oversikt over hvordan det stod til med leselesten, og livet generelt - som jo spiller inn på hvordan lystlesing blir prioritert.

I det første fellesmøtet hadde vi oppmerksomhet rettet mot å finne ut hva som er årsakene til at ungdom leser lite. Vi samlet innsikten i et tankekart med påstander og årsaker. Vi var enige om at årsakene hang sammen, derfor valgte vi oss ikke ut ett enkelt fokusområde, men jobbet videre med problemet som en helhet. Likevel var det en årsak som pekte seg ut - og som alle i gruppa var enige om - smarttelefonen.

I det andre fellesmøtet fokuserte vi på mulige løsninger. Vi diskuterte ulike ideer for hvordan vi kunne møte utfordringene vi hadde identifisert.

I det tredje møtet spisset vi oss inn på konkrete tiltak. Vi valgte ut to hovedtiltak og flere ekstra tiltak som kan gjennomføres uten veldig mye ekstraarbeid. Vi tenkte det vil være smart med mange ulike tiltak, både informasjon og inspirasjon osv. Den tidligere nevnte smarttelefonbruken henger sammen med mange av de andre årsakene, og vi tok utgangspunkt i de andre årsakene da vi utformet tiltak.

Utfordringer, forankring og spredning

Det var litt vanskelig å etablere kontakt med ungdomsskolen. De har travle dager, men når det først løsnet gikk det veldig fint. Lærerne synes det er et nyttig og viktig prosjekt, og de ønsker å samarbeide med biblioteket også utover dette prosjektet. Det er blant annet planer om et retorikk/reklame prosjekt, og at biblioteket blir invitert inn på foreldremøter.

Grunnen til at vi valgte å rekruttere ungdom via

ungdomsskolen (til møter i skoletiden) er av jeg mistenker at de færreste på 13-14 år vil prioritere å bruke av fritiden sin på et leselestprosjekt. Dette gjorde at vi fikk en gruppe elever med varierte synspunkter og interesser. Det var norsklæreren som plukket ut deltagere til gruppen, etter ønske om å ha med både lesere og ikke-lesere.

Det var heller ikke så mange foreldre/foresatte som meldte interesse til å delta i prosjektgruppa, men de som møtte var veldig engasjert.

Etter hvert som de ulike tiltakene blir igangsatt, vil jeg informere kommunestyret om prosjektet. Jeg ønsker å rette oppmerksomheten mot det vi har oppnådd i prosjektet. I tillegg ønsker jeg å dele erfaringer med å arbeide samskapende, slik at flere kan se potensialet ved denne tilnærmingen.

Leseklubben er etablert!

Samskappingsprosjektet i Alvdal har allerede gitt flere positive resultater.

Vi har startet en leseklubb på biblioteket i skoletida der elever møtes for å lese og snakke om bøker. Ungdommene er delt i tre ulike grupper, og hver gruppe møtes i leseklubben på biblioteket en gang i uka i tre uker. Det er fem i hver gruppe og opplegget er tilpasset gruppenes ulike behov og interesser:

- En gruppe som ikke er så glad i å lese, eller som har utfordringer med lesing. I denne gruppen leste jeg høyt for elevene, og skapte en trygg og avslappende atmosfære rundt lesingen. Etter 3 økter med høytlesing på biblioteket spurte en av elevene om det var siste gang, jeg svarte: ja, synes dere det er bra eller dårlig? Og de svarte at de foretrakk å sitte og slappe av på biblioteket og bli lest for, fremfor å jobbe på skolen.
- En gruppe for elever som synes det er greit å lese, men som synes det er vanskelig å snakke om det de leser. I denne gruppen leser alle

hver sin bok, og deler tanker og inntrykk med hverandre.

- En gruppe for elever som liker å lese og gjerne vil snakke om bøker. I denne gruppen leser alle den samme boka, og diskuterer den på slutten av hver bolk.

Vi har også gjennomført en innkjøpsdag i 9. trinn, der elevene selv fikk velge og kjøpe bøker til skolebiblioteket. Læreren vil involvere elevene i å lage en reklamekampanje for de nyinnkjøpte bøkene.

Veien videre

Vi har fått en stor ressursbank med innspill fra lærere, foresatte og ikke minst ungdommene selv. Vi er sikre på at vi kan bruke disse innspillene til å videreutvikle prosjektet og skape enda mer leseglede i Alvdal.

Høsten 2025 vil vi også være med inn i foreldremøter og snakke om viktigheten av lesing, og oppfordre foresatte til også å lirke og friste ungdommen til å lese mer. Når tiltakene er gjennomført på slutten av året skal vi invitere til et nettverksmøte med de som har vært med tidligere, for å høre hva de synes om tiltakene, hva som var bra, hva vi kunne gjort annerledes og eventuelle forslag til videre utvikling.

Fyrverkeriet bibliotek:

Å FINNE DEN RIKTIGE VIBEN - OG ANDRE NØKLER TIL UNGDOM OG LESELYST

Ingvill Solberg og Mia Theres Ruud

Da vi fikk invitasjon til å delta i prosjektet Sammen om lesing, fikk vi umiddelbart lyst til å si ja. Vi har lenge erkjent at vi ikke har gjort nok for ungdom på biblioteket. På barneskolen har elevene mange lesestimulerende tilbud: De har bokuker på skolen, der vi tilbyr bibliotekbesøk med formidling, og vi har flere leseprosjekter og lesestimulerende tiltak rettet mot bestemte klassetrinn, i tillegg til den meget populære Sommerles. Men med en gang elevene går over i ungdomsskolen, har vi ikke noe spesielt tilbud til dem.

Vi så på Sammen om lesing som en mulighet til å bruke tid og ressurser på å finne ut hvordan vi kan få ungdom til å lese mer og til å bruke biblioteket mer. For i siste instans å gjøre vårt for å oppfylle det som er prosjektets formål: å redusere sosiale forskjeller ved å øke leseferdighetene til utvalgte grupper (for oss: ungdom).

Intervjuer og workshop

Vi visste på forhånd hva problemet var: At mange ungdom ikke leser på fritiden, og at manglende leseerfaring og lesekompetanse kan føre til utenfor-skap. Det vi ikke visste var hvordan problemet skulle løses. Det skulle vi finne ut sammen med målgruppa vår.

Første steg i prosessen var å snakke med folk, både ungdom og de som jobber med ungdom. Vi snakket med en gutt i videregående skole, en skolebibliotekar på videregående skole og en ungdomsarbeider på kommunens ungdomshus. Det vi lærte av disse samtalene var:

- Mange slutter å lese når de går over i ungdomsskolen.
- Ungdom synes det er ukult å lese.

Andre steg var å holde en workshop. Vi inviterte noen utvalgte ungdommer (ungdom vi kjente til eller som ble foreslått av en ungdomsskolelærer) og tre voksne som jobber med ungdom. Av de ungdommene vi inviterte, møtte tre stykker. Alle var jenter, og alle likte å lese. To gikk på videregående og en på ungdomsskolen.

Under workshopen jobbet vi individuelt, to og to og i plenum. Vi stilte to spørsmål:

- Hva hindrer deg, eller ungdom du kjenner, i å lese?
- Hva gir deg leselyst?

Etter å ha gruppert materialet fra deltakerne, sto vi igjen med følgende hovedgrupper:

Lesehindringer:

- vanskelig å finne tid og ro
- lesing er ukult/kjedelig
- andre ting frister mer (sosiale medier/ gaming)
- mangel på krav/oppfordring til å lese
- mangel på sosiale fellesskap rundt lesing
- vanskelig å finne riktig bok/tekst

Dette gir leselyst:

- «viben»: god stemning, belysning, innredning og fine bokomslag
- tid og ro
- å dele lesing med andre
- anbefalinger fra sosiale medier
- innholdet i boka fenger

Ny workshop. Opp-og nedturer

Vi hadde altså funnet ut hva som hindrer lesing og hva som gir leselyst. Nå ville vi finne ut hvilke aktiviteter vi kunne finne på sammen med målgruppa for å fremme leselyst. Vi inviterte til en ny workshop. Også nå inviterte vi noen utvalgte ungdommer, de som var med på første workshop, og noen nye. Men her møtte vi på de hindringene som skulle følge

oss videre i prosjektet: Det var vanskelig å få svar fra ungdommene på om de ville delta. Og det var vanskelig å få med seg ungdom.

Men til slutt fikk vi en stor nok gruppe til å gjennomføre en workshop. Ungdommene var i alderen 14-18 år, en gutt og fire jenter. De fikk i oppgave å komme opp med konkrete aktiviteter ut ifra det vi hadde funnet ut ga leselyst.

Ungdommene jobbet godt med oppgaven. Da vi var ferdige, satt vi igjen med følgende leselyst-fremmende aktiviteter:

- innredning og pynt: skape god stemning med mulighet for å gjemme seg litt. Dempet belysning
- bokanbefalinger i biblioteket: Infokort-månedens bok, short reads
- bokanbefalinger på Instagram
- mat, drikke og snacks
- biblioteket besøker skoler med bokanbefalinger

Nå hadde vi noen konkrete aktiviteter å jobbe videre med. Vi inviterte gruppa til en ny økt med pizza og planlegging av aktivitetene. Men vi fikk ingen svar.

Etter å ha tenkt oss litt om, fant vi ut at vi skulle invitere åpent, ikke bare spesielt utvalgte. Vi fant ut at vi ville starte et tilbud annenhver torsdag der vi gjennomfører det ungdommene kom fram til under workshopen, pluss andre aktiviteter som ungdommene som møter opp har lyst til å gjennomføre. Dette tilbudet er nå i gang, og heter BibLounge.

Vi har nå gjennomført to BibLounge, og det har

gått fint. Vi har møblert en egen krok i biblioteket med gode stoler, tepper, lyslenker og digitalt bål. Ungdommene har fått kakao og de har stekt vafler. Bibliotekaren har kommet med bokanbefalinger, og ungdommene har kommet med flere idéer til hva som kan skje når det er BibLounge, som overnatting med høytlesning og filmvisning av en filmatisert bok.

Forankring

Vi har fortalt politikerne i Vestre Toten kommune om prosjektet Sammen om lesing, og vi ble veldig godt mottatt der. Vi har også hatt møte med skolekontoret i kommunen for å fortelle om prosjektet og om planene videre.

Veien videre

I prosjektperioden har vi lært mye om ungdom og lesing. Vi har lært hva som hindrer lesing og hva som gir leselyst. Vi har lært at dette er en målgruppe som det både er givende og krevende å arbeide sammen med. Vårt inntrykk er at ungdom ikke vil forplikte seg til å møte opp, men heller komme hvis det passer dem der og da.

Vi gleder oss til å jobbe videre med ungdom og lesing etter at prosjektperioden nå er over. Det vi skal gjøre er:

1. Vi skal sørge for et mer ungdomsvennlig bibliotek og en god «vibe» med innredning, pynt og belysning. Vi vil involvere ungdommene i dette arbeidet.
2. Vi skal oppsøke ungdommene der de er, hovedsakelig på ungdomsskolen og ungdoms- huset, og formidle konkrete bøker og snakke med dem om lesing.
3. Vi skal fortsette å utvikle BibLounge.

Bilder fra workshop på Fyrverkeriet bibliotek. Foto: Ingvill Solberg

Kongsvinger bibliotek: **SAMMEN OM LESING I KONGSVINGER**

June Midtskogsæter og Per Ness Grøtterud

I Kongsvinger kommune ønsker vi et sterkere fokus på lesing for aldersgruppen 0 - 6 år. Sammen med ei prosjektgruppe med ressurspersoner som i ulike sammenhenger møter barna eller deres foresatte, har vi jobbet frem tiltak som skal øke interessen for lesing og bøker.

Gjennomføring

Prosjektet ble gjennomført gjennom workshoper i 2024 og 2025. Deltakerne inkluderte enhetsledere og representanter fra ulike enheter. Gjennom prosjektperioden har prosjektet informert og rådført seg med ledergruppen for barnehagene i Kongsvinger kommune. Dette har vært nyttig med tanke på å ha et bredt nedslagsfelt for prosjektet og i forhold til innspill og korrigeringer.

Vi har gjennomgått ulike temaer, fra tilgjengelighet til bøker utenfor biblioteket, til informasjon til foresatte og andre enheter i kommunen.

Deltakerne i prosjektet har diskutert, presentert pedagogiske analyser og vurdert ulike tiltak og deres konsekvenser. Tiltakene ble valgt ut basert på prioriterte tema og deres gjennomførbarhet, og gjennom diskusjoner, ulike faglige innspill, deling av erfaringer, observasjoner og samtaler.

Vi har etter beste evne forsøkt å gjennomføre samlinger og workshop etter de metodene og prinsippene som prosjektet har gitt oss.

Utfordringer og håndtering av disse

Underveis i prosjektet møtte vi på utfordringer og ressursbegrensninger som:

- Det var krevende for oss på biblioteket å finne tid til å gjennomføre workshoper og samtaler.
- Det var ikke lett å finne møtetidspunkter som passet for alle i nettverksgruppa.
- Det var vanskelig å få til felles informasjonsmøte på kveldstid.

Selv med midlertidige prosjektmidler til tiltak og drift av prosjektet, har det vært fokus på å skape varige tiltak med de ressursene som ligger fast i organisasjonen og deltagerens virksomheter. Det

har vært gjort for å sikre varighet i tiltakene.

Utfordringene ble håndtert med regelmessige statusmøter, risikovurderinger og tilpasninger i prosjektplanen. Vi har hatt åpne kommunikasjonslinjer for å løse problemer underveis.

Selv med fokus på likeverdig struktur på deltagerne i prosjektgruppen har det vært rollen til biblioteket å fasilitere møter, workshoper og framgangen i prosjektet.

Forankring i egen organisasjon

I tillegg til de overordnede planene for kommunen har prosjektgruppa tatt utgangspunkt i sine egne virksomhetsplaner og handlingsplaner. Dette gjelder barnehagene, helsestasjonen og biblioteket.

Prosjektet har involvert andre aktører som tannhelsetjenesten, helsestasjonen, fødeavdeling på sykehuset, Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP), familieavdeling og foreldrerepresentanter.

I tillegg har, som tidligere nevnt, alle lederne i både de private og kommunale barnehagene fulgt prosjektet.

Deltakere i prosjektgruppa er: to representanter fra biblioteket, barnehageansvarlig i kommunen, en barnehageleder, en foreldrerepresentant og fagkoordinator i helsetjenester for barn og unge.

Resultater - hva ble det skapt av verdi

Vi har etter beste evne forsøkt å samskape tiltak. Hva som er samarbeid og hva som er samskaping er litt vanskelig å definere, men tiltakene vi har kommet opp med føler vi er samskapt og forankret i hele prosjektgruppen.

Tiltakene vi har kommet frem til er:

- Tilgjengelighet til bøker utenfor biblioteket: det blir plassert bøker i depot på tannlegekontoret, helsestasjonen, fødeavdelingen,

BUP, og familiekontoret på helsestasjonen.

- Tøyveskebibliotek i en avdeling i 10 barnehager. Barna kan låne med seg en bokpose hjem i 14 dager. Barnehagene fører liste over lån, biblioteket leverer og henter, bøkene byttes etter ca. 6 mnd.
- Lesepose i barnehagene: bok og bamse er til hjemlån, barna kan prøve å lese for bamsen eller foresatte, mens bamsen kan lekes med. Til hjemlån en uke, barnehagen fører liste over hjemlån.
- Informasjonsmateriell: Her har vi ikke landet helt hvem som skal gjøre hva, hvor ofte, og hva det skal informeres om. Men både helsestasjonen og barnehagene skal ha økt oppmerksomhet på lesing når de har samtaler med de foresatte og på personalmøter.
- Biblioteket skal være til stede på 18-måneders kontrollen på helsestasjonen med bøker. Det blir en slags boklek. Dette for å nå de foresatte til barn som ikke går i barnehage eller oppsøker biblioteket.

Vi mener dette er tiltak som er overkommelig etter prosjektperioden med de ressursene som finnes. Prosjektgruppa i Kongsvinger vil bestå selv om prosjektet Sammen om lesing avsluttes. Det ønsker vi for å kunne fortsette det gode samarbeidet/samskapingen vi har hatt. Hele gruppa er samstemt i å gjennomføre nye tiltak eller å videreutvikle de eksisterende tiltakene.

Åsnes folkebibliotek:

SAMMEN OM LESING I

ÅSNES KOMMUNE

Ida Nilsen og Malin Jansson

Informasjonskampanje og bøker til de minste barna skal gi økt oppmerksomhet om høytlesing, og hvilken betydning det kan ha senere i livet.

Formål med prosjektet

Åsnes er en kommune med store utfordringer. I folkehelseoversikten over Åsnes fortelles det om en kommune med blant annet lav inntekt, begrensede ressurser, og en mindre andel ungdom som velger å gå videre med skole etter grunnskolen, sammenlignet med landsgjennomsnittet.

Høytlesing er viktig for språkutvikling og leseglede tidlig i barnets liv, i tillegg til barnets evne til å lese og forstå lenger tekster senere i livet. Resultatene av Leserundersøkelsen 2024 viser at antallet foreldre som leser for barna sine er synkende, og at en av fire foreldre aldri leser høyt for barna sine.

Gjennom prosjektet ønsker vi å øke oppmerksomheten rundt viktigheten av høytlesing, og hvilken betydning det kan ha for barnet senere i livet.

Gjennomføring

Det har blitt gjennomført fire workshoper med nettverksgruppen, som har bestått av:

- en foreldrerepresentant
- en representant fra helsestasjonen
- en representant fra barnehagen
- en representant fra psykisk helse- og rustjeneste
- to fra biblioteket

Workshopene har blitt brukt til idémyldring, og for å finne en retning på prosjektet. Vi har valgt å ha workshopene, andre møter, intervjuer og aksjonslæring på steder som ikke har noen direkte tilknytning til biblioteket for å ha en nøytral arena å møtes på.

I planleggingen av møtene ble verktøyene fra Startpakke for samskaping dreiebok og I-DO-ART brukt. Under møtene brukte vi fasiliteringsmetoden Gamemaster.

To ansatte på biblioteket har deltatt på fem samlinger i Hamar sammen med de andre deltakerne

i prosjektet Sammen om lesing. Vi har i tillegg hatt fire workshoper med nettverksgruppen, og deltatt på fire aksjonslæring med en ansatt fra fylkesbiblioteket og to ansatte fra Kongsvinger bibliotek. Sammen med nettverksgruppen og en lokal grafisk designer arbeider vi nå med å utforme en reklamekampanje. Alle deltakerne i nettverksgruppen har sagt seg villige til å være med videre etter endt prosjekt.

Nettverksgruppens forslag til tema

Etter første workshop var det fire temaer som utpekte seg:

- tid i hverdagen
- å gjøre boken viktig igjen
- andre måter å lese på
- informasjon om viktigheten av høytlesing

Vi valgte å gå videre med informasjon om viktigheten av høytlesing, og vil derfor lage en informasjonskampanje for å spre budskapet i lokalsamfunnet. I tillegg var det viktig å gjøre bøkene tilgjengelig. Derfor har vi valgt å sette i gang med utdeling av bøker gjennom helsestasjonens 8-måneders- og 2-årskontroll. Vi planlegger også å flytte 10-måneders kontrollen fra helsestasjonen til biblioteket og arrangere dette en gang i kvartalet.

Vi har også valgt å sette i gang med Tøyveskebibliotek i barnehagene, og er nå i samtale med en barnehage for en testperiode. I tillegg til bøker, skal det også ligge informasjon om viktigheten ved høytlesing i posene.

Vi har engasjert grafisk designer Shervin Danai for å få et helhetsinntrykk i informasjonskampanjen, og for at den skal kunne være like relevant flere år fram i tid.

Informasjon om høytlesing

I Åsnes har vi valgt å sette i gang med flere tiltak

for å øke oppmerksomheten rundt viktigheten av lesing, og hvilken betydning det kan ha for barnet senere i livet. Informasjon er grunnlaget for nesten alle beslutninger vi tar, og derfor har vi valgt å gjennomføre en informasjonskampanje som kan deles flere steder i kommunen. Dette vil inkludere blant annet plakater, flyers, reklame på kino, og innlegg på sosiale medier. Dette er en kampanje som skal gå over flere år, og målet er å opplyse innbyggerne i Åsnes om fordelene ved å lese høyt for barna sine. Målgruppen er foreldre, eller voksne som har mulighet til å lese høyt for barn i alderen 0-6 år.

Vi har også valgt å sette i gang med utdeling av boken *Revungen* på 8-månederskontrollen på helsestasjonen, og boken *Banke på* eller *Troll og Magi*: de mest populære norske folkeeventyrene på biblioteket når barna har fylt to år. Barna vil få en billett ved 2-års kontrollen, som de kan bytte inn i en av to overnevnte bøker på biblioteket.

Utfordringer og håndtering av disse

Vår største utfordring i løpet av prosjektet har vært å nå målgruppen. Prosjektet hadde hatt en stor fordel med å ha med en ikke-lesende representant, men de vi spurte møtte aldri opp. Vi hadde isteden en samtale med NAV over Teams for å få et innblikk i målgruppens hverdag og problemer, og for å få et klarere bilde av hva vi måtte gjøre for å nå ut. Her er det viktig å nevne at ikke alle foreldre som ikke leser høyt for barna sine ikke nødvendigvis har en tilknytning til NAV. Derimot, på grunn av de sosio-økonomiske tilstandene i Åsnes er en stor andel av de vi ønsker å nå knyttet opp mot NAV, og derfor var det viktig å snakke med noen som kunne representere gruppen på en god og verdig måte.

Forankring i egen organisasjon

Prosjektet skal presenteres i kommunestyremøte i Åsnes. I tillegg har vi snakket om prosjektet internt i organisasjonen.

Resultater – hva ble det skapt av verdi?

Prosjektet er ikke ferdig og derfor er det vanskelig å snakke om konkrete resultater. Men vi ser allerede at befolkningen nyter godt av boken *Revungen*, og vi har fått positive tilbakemeldinger på dette fra helsestasjonen. Dette gjelder både norsk-språklige og fremmedspråklige foreldre. Innen prosjektet er over vil også tøyveskebiblioteket være i gang, og vi håper dette vil ha en positiv innvirkning.

I tillegg har vi etablert et unikt samarbeid på tvers av organisasjoner og enheter i kommunen vi vanligvis ikke samarbeider med, noe som kan være med

på å åpne nye dører i framtiden. Vi har også kunnskap om nye arbeidsmetoder og fått være med på en uvurderlig kunnskap- og erfaringsutveksling på tvers av flere bibliotek i Innlandet.

Veien videre

Etter endt prosjekt ønsker prosjektgruppa å lage en lesestrategi for alle barn i alderen 0-6 år som er bostatt i Åsnes. På denne måten vil alle barna i Åsnes få de samme verktøyene i tidlig alder, og foreldrene vil få den samme informasjonen. På sikt ønsker vi å utvide denne så den også gjelder barn i skolealder.

Våler folkebibliotek:

SAMMEN OM HØYTLESING I VÅLER

Asbjørn Holmseth og Eva Øiseth Wenstad

Prosjektet har sammen med ressurspersoner i bygda skapt engasjement, flere høytlesere og nye tiltak rettet mot barnehagebarn i Våler.

Formål med prosjektet

Formålet med prosjektet har vært å redusere sosiale forskjeller ved å øke leseferdighetene til utvalgt målgruppe barnehagebarn i Våler. Vi har hatt fokus på høytlesning for barnehagebarn.

Forskning viser at en av tre barnehagebarn sjelden eller aldri blir lest for (Nasjonalt lesesenter, 2023). Status for lesing i Våler kommune er som ellers i landet synkende. Andelen boklesere i befolkningen synker sakte, og stadig færre foreldre leser høyt for barna sine, viser Leserundersøkelsen 2024 (Bokhandlerforeningen, 2024).

Våler kommunes Revidert kommunal planstrategi 2024-2027 og Oppvekststrategi - Våler kommune (2024) sier mye om tidlig innsats. Sistnevnte har hovedfokus på språk og inkludering som er i tråd med vårt prosjekt. Våler kommune har en utfordrende folkehelseprofil (Helsedirektoratet, u.å.) og vi mener at fokus på tidlig innsats for lesing, er et godt bidrag til vårt samfunnsoppdrag.

Gjennomføring

Prosjektet har bestått av fem samarbeidsmøter/workshops. Vi har benyttet dreiebok som verktøy, med IGP (individuell - gruppe - plenum) som workshopmetode.

Vi arbeidet først med problemstillinger knyttet til høytlesning for barn i barnehagealder. Problemområdene ble organisert i en felles boks med overskriften Opplevelseslesing, som inkluderte temaene: For dårlig eller lite tid, Rutiner og Ro.

Det ble også definert fem andre problemstillinger i egne bokser, men disse er ikke omtalt i denne rapporten.

Vi kom fram til flere tiltak som svar på utfordringene rundt problemstillingen opplevelseslesing:

- pappa leser i barnehagen
- pappaklubben (lese med barna hjemme)
- leseklubb/lesesirkel foresatt/besteforeldre/voksne (leser samme bok)
- barnehageles (inspirert av Sommerles)
- foreldremøte med informasjon om viktigheten av høytlesing

Hvor og hvordan ble det samskapt - og med hvem?

Alle intervjuer, samarbeidsmøter og to av aksjonslæringene ble gjennomført på Våler folkebibliotek. De vi har involvert er skolefaglig rådgiver, helsestasjon og barnehagene. Nettverksgruppa består av pedagogisk leder på Furunabben barnehage, tre foreldre fra begge barnehagene i kommunen, en pensjonert barnehage- og skolefaglig person, i tillegg til oss ved biblioteket.

Vi gjennomførte intervjuer for å rekruttere aktuelle innbyggere til nettverksgruppa. Vi fikk avklart at helsestasjon ikke skulle være med, ettersom vi allerede samarbeider godt med dem.

Målgruppen for prosjektet ble derfor barn i barnehagealder. Vi har hatt fire samarbeidsmøter/workshop med nettverksgruppa i Våler, samt deltatt på fire aksjonslæringsmøter med fylkesbiblioteket og Fyrverkeriet bibliotek. Vi har deltatt på fem samlinger på Hamar.

Workshop i nettverksgruppa på Våler folkebibliotek.

Foto: Eva Øiseth Wenstad

Utfordringer og håndtering av disse

Prosjektet har i stor grad vært vellykket. Nettverksgruppa ble nøye vurdert og satt sammen, men kunne med fordel ha hatt to ekstra medlemmer for å unngå sårbarhet ved sykdom. Ingen av møtene har vært fulltallige.

Forankring i egen organisasjon

Biblioteksjef Eva Ø. Wenstad har presentert prosjektet i politisk utvalg for Helse, oppvekst og kultur (HOK), med en 15 minutters orientering. Hun er invitert tilbake høsten 2025 for å presentere tiltak og resultater. Biblioteksjefen delte også erfaringer fra HOK-møtet på den fjerde fellessamlingen i prosjektet på Hamar. Kollegaer i avdelingen kultur og fritid har også blitt informert om prosjektet.

gi-med-planprogram-for-valer-kommune.pdf

Våler kommune. (2024). Oppvekststrategi - Våler kommune. https://www.vaaler-he.kommune.no/_f/p7/i306c6f9a-72e7-4f2b-8357-0aeb2e28dfc1/oppvekststrategi-valer-vedtatt-15042024.pdf

Resultater - hva ble det skapt av verdi?

Det har vært fem samarbeidsmøter/workshops med fokus på likeverdig samskaping og fire aksjonslæringsmøter med Fyrverkeriet bibliotek og fylkesbiblioteket.

Prototyping/testing som pågår nå og skal starte:

- pappa leser i barnehagen
- barnehageles (inspirert av Sommerles 1.juni - 31.august.)

I tillegg har biblioteket satt i gang et månedlig infoskriv til foreldre/foresatte i barnehagene.

Dette er en A4-side med litt informasjon om høytlesningens betydning, inspirasjon, boktips og relevante arrangementer på biblioteket. Vi har også startet opp fortellerstund med en ansatt som har varig tilrettelagt arbeid plass (VTA-O) på biblioteket. Fortellerstunden foregår siste mandagen i måneden kl. 17:00 på våren i år og videre utover høsten. Begge tiltakene er basert på ønske fra deltakerne på samarbeidsmøtene.

Prosjektet har allerede skapt engasjement og konkrete tiltak som vil kunne bidra til høytlesning for barnehagebarn i Våler. Samarbeid mellom barnehagene og biblioteket har blitt vesentlig styrket gjennom prosjektet.

Litteraturliste:

Bokhandlerforeningen. (2024, 23. april). Leserundersøkelsen 2024. <https://bokhandlerforeningen.no/bransjefakta/forbrukerundersokelser/leserundersokelsen/leserundersokelsen-2024/>

Helsedirektoratet. (u.å). Folkehelsestatistikk og profiler: Last ned folkehelseprofil eller oppvekstprofil. <https://www.helsedirektoratet.no/forebygging-diagnose-og-behandling/forebygging-og-levevaner/folkehelsestatistikk-og-profiler/last-ned-folkehelseprofil-eller-oppvekstprofil>

Nasjonalt lesesenter. (2023, 8. februar). En av tre foreldre oppgir at de leser ingen eller få bøker for barna sine. Universitetet i Stavanger. <https://www.uis.no/nb/nasjonalt-lesesenter/forskning/en-av-tre-foreldre-oppgir-at-de-leser-ingen-eller-fa-boker-for-barna>

Våler kommune. (2024). Revidert kommunal planstrategi 2024-2027. https://www.vaaler-he.kommune.no/_f/p7/i970e-0e4c-3041-4474-b6c8-95b150e6255a/revidert_planstrate

Dovre folkebibliotek: **I DOVRE LES VI!**

Signe Thoresen Rolstad og Eldrid Botheim Mittigård

Ved Dovre folkebibliotek har vi det siste året arbeidd med å styrke det lesande laget rundt dei yngste innbyggjarane. Vi treng å få opp att merksemda rundt høgtlesing og bøker, og vi treng at dei vaksne rundt ungane ser verdien i den gode stunda med boka.

Formål med prosjektet

Målet med prosjektet er at dei yngste innbyggjarane våre skal få betre lesedugleik enn om vi ikkje hadde byrja dette prosjektet. Det er eit hårete mål som krev at alle verksemder i kommunen, saman med innbyggjarane, bygger eit sterkt, lesande lag rundt dei yngste. Vi ynskjer at grunnhaldninga i Dovre les vi! skal gjennomsyre arbeidet i alle kommunale verksemder som arbeider med ungar og føresette.

Gjennomføring

Vi gjennomførte ressursintervju med tre personar som kunne hjelpe oss med ei første kartlegging av kva som eigentleg er hindringar for at det blir lese høgt for små ungar i dag. Dette var tilsette i barnehagen, barnekoordinator, mor og bestemor.

Med ressursintervjua som grunnlag inviterte vi inn ei nettverksgruppe til arbeidsmøte. Gruppa skulle bestå av ressurspersonar frå ulike sektorar, saman med målgruppa (representert ved føresette). Målet var å finne årsaker til at det blir lese mindre for små ungar no enn før, gjennom å grave oss ned i alt som påverkar livet til målgruppa vår. Vi skulle berre skaffe oss innsikt i hindringar, ikkje tenke på konkrete tiltak. Vi delte feltet i fire område; heime/fritid, barnehage, helsestasjon og bibliotek. Til sist skulle vi plukke ut utfordringar vi ville ha med vidare som det var realistisk at vi kunne gjere noko med. Vi sat att med tre overordna fokusområde: informasjon, tverrfagleg arbeid og leiing.

I neste arbeidsmøte skulle vi, basert på innsikta vi hadde tileigna oss, finne tiltak som løyser problema vi hadde avdekt. Vi hadde med fleire av dei same deltakarane. Vi skulle kaste fram alle tiltak vi tenkte på, med mål om å få til ei innsnevring før møtet var over, for å sitje att med tiltak det var realistisk at vi fekk gjennomført. Tiltaka i korte trekk:

- Få ut fagleg basert informasjon om lesing til tilsette i kommunen for å sikre lik grunnhaldning. Utvikle ressursbank med nettressursar.

- Framprate lesestunda i fleire kanalar til føresette og tilsette for å vise gevinstar.
- Vidareutvikle biblioteket som ein arena med lavterskelarrangement.
- Utvikle eit tverrfagleg årshjul for lesing.
- Bokstart - samarbeid helsestasjon/bibliotek for utdeling av gratis bøker og informasjon om språkutvikling til små barn og føresette.
- Tøyveskebiblioteket - utlån av bibliotekbøker i barnehagen.
- Involvere biblioteket i ulike treff arrangert av helsestasjon.
- Vidareutvikle barnehagebiblioteket.
- Løyse korleis andre morsmål enn norsk skal bli tilgjengeleg/i bruk i barnehagen.
- Helsestasjonsbibliotek - utlån av bibliotekbøker på helsestasjonen.
- Ein kontaktperson i kvar barnehage med ansvar for arbeid med lesing og bøker.
- Kommunen synleggjer fokus på lesing ved å rigge rom tilpassa leseaktivitet fleire stadar. I Dovre les vi! er ikkje berre fine ord, men ein raud tråd i kommunen.
- Møte mellom bibliotek/helsestasjon og bibliotek/barnehage innan kort tid.

Kvar og korleis vart det samskapt - og med kven?

Vi har hatt ressursintervju og arbeidsmøte med ei rekkje relevante verksemder i kommunen. Fleire representantar har hatt dobbeltrollar, som småbarnsforeldre og besteforeldre. Totalt har vi samhandla med mange nøkkelpersonar for tematikken. Alle partane har stilt på lik line i møta vi har hatt, og det har vore eit godt og ope miljø for å få fram innsikter og idéar til løysingar og tiltak.

Vi fekk diverre ikkje til å kome i god dialog med føresette som ikkje også hadde ei dobbeltrolle som pedagogisk personell.

Utfordringar og handtering av utfordringar

Vi ynskte å ha med føresette i ressursintervjua som ikkje også hadde anna formell tilknytning til tematikken. Dette fekk vi ikkje til. Vi trur likevel at vi fekk fram mykje god kunnskap og innsikt gjennom dei deltakarane vi faktisk fekk med oss.

Det tok lang tid mellom første og andre arbeidsmøte. Vi mista litt den gode driven vi hadde etter første møte, og måtte byrje litt på nytt for å finne atende til tråden.

Det har vore ein travel vår, og vi har ikkje fått brukt så mykje tid på prosjektet som vi burde. Vi skulle ynskt det hadde vore litt mindre tid brukt på samling, og litt meir tid vi kunne nytta til å arbeide heilt konkret med arbeidsoppgåver knytt til prosjektet.

For å få lesing til å bli noko som gjennomsyrrer arbeidet i kommunen, innsåg vi at det var viktig å få løfta tematikken opp på eit høgare nivå. Det er eit stort og tidkrevjande arbeid å få dette opp på dagsordenen, og vi veit enda ikkje heilt korleis vegen hit skal bli.

Forankring i eigen organisasjon

Prosjektet er tverrfagleg og biblioteket har heile vegen vore i tett dialog med ei rekkje andre relevante verksemder i kommunen. Biblioteket har også gjennom heile prosessen oppdatert næraste leiar. I nettverksgruppa er også barnekoordinator i kommunen, og ho har ei sentral rolle i samordning av involverte verksemder. Biblioteket er invitert til å informere om prosjektet i førstkommande ressursforum, som er eit forum for mange ulike kommunale verksemder og kommunalsjefar.

Resultater - kva vart det skapt av verdi?

Vi har greidd å få til ei betre samhandling mellom ulike verksemder i kommunen. Vi ser auka fokus på lesing i sentrale verksemder, og vi ser at lesing for dei minste har blitt sett høgare på agendaen i

kommunen no. Det har vore konstruktive møte der fleire aktørar har prata godt saman. Vi er på veg til å finne ein god retning vidare med felles leseårshjul, arenaer for god informasjon ut til innbyggjarar og tilsette i kommunen, tverrfaglege aktivitetar og planar, og planar om vidareutvikling av allereie eksisterande tilbod.

Så langt i prosjektet har vi berre sett på kva tiltak som kan hjelpe oss med å motarbeide hindringane for at det blir lese høgt for små barn, å setje desse tiltaka ut i livet blir neste fase i prosjektet. Alt i alt vil vi seie at vi er i rute.

Det store målet om at grunnhaldninga i Dovre les vi! skal gjennomsyrrer arbeidet i alle kommunale verksemder, ligg langt der framme ein stad, og dette målet må vi ha med oss i alt arbeid i åra framover.

Lom folkebibliotek:

SAMAN OM LESING I LOM

Merete Byrøygard og Rita Mundal

I prosjektet vårt ønskjer vi å utvikla gode leseferdigheiter for barn og unge. Vi vil bidra til å gje fleire ei kjensle av meistring som igjen gjev auka livskvalitet. Prosjektet har som målsetjing å bidra til å redusera sosiale skilnadar og førebyggja utanforskap. I Lom har vi valt dei yngste barna og foreldre deira som målgruppe, barn frå 0 til 6 år og foreldre deira, allereie frå før barna er fødde.

Korleis styrkjer vi laget for lesing?

Auka bevisstgjerjing er viktig i prosjektet. Målet er å bevisstgjera foreldre og fagfolk, alle i laget rundt barnet, om kor viktig lesing er for barn.

Eit mål i prosjektet er å motivere og inspirere foreldre og andre rundt barnet, til leseaktivitetar, motivasjon og inspirasjon framfor moralisering, for å nå målet.

For å redusere sosiale skilnadar, er det viktig at alle foreldre og andre rundt barnet får god informasjon og kunnskap om kor viktig lesing er. Eit mål er å forankre prosjektet blant alle tilsette på helsestasjonen, i barnehagane, i bibliotek og andre som jobbar tett på barnet og familiane. Det er viktig for oss å nå alle, motivere, inspirere og trygge, ikkje berre foreldre og fagfolk som har eit positivt forhold til lesing frå før.

Vi ønskjer at foreldre skal få auka kunnskap om korleis dei reint praktisk kan gjennomføre vellykka leseaktivitetar med dei yngste. Vi ønskjer også å ufarleggjera leseaktiviteten. Du treng ikkje ein gong kunne lesa for å prate med eit barn om ei bok. Å prate om ei bok vil vera verdfull aktivitet som aukar ordforråd, skapar nærleik og gode opplevingar og er eit godt utgangspunkt for samtaler.

Å bryte ned sektortenking og samarbeide på tvers til det beste for barnet, er eit mål i prosjektet. Vi ønskjer å involvere og engasjere eit stort og godt lag rundt barnet som saman skal legge til rette for og sikre at alle barn får gode opplevingar med bøker og blir stimulerte til lesing og aktivitetar med bøker som utgangspunkt.

Samskaping er metoden som har blitt teke i bruk. I møte på biblioteket saman med prosjektgruppa, har vi utdjupe problemstillingar knytt til tema og delt kunnskap med kvarandre. Vi har lagt vekt på samskapingsprinsippa tryggleik, respekt og likeverdig deltaking. I møta har alle delt kunnskap og erfaringar, kome med innspel til korleis vi kan jobbe vidare med prosjektet og med forslag til innsatsområde og tiltak.

Involvering og etablering av prosjektgruppe

Fyrste steg i prosjektet var å kontakte aktuelle ressurspersonar og samarbeidspartnarar for å utforske problemstillingar knytt til lesing og språkutvikling hos barn. Vi gjennomførte samtaler med leiar for NAV, tenesteleiar for helsestasjon, prosjektleiar for Betre tverrfagleg innsats (BTI), tilsette i barnehagen og ein foreldrerepresentant.

I etterkant av samtalene etablerte vi prosjektgruppa som har hatt hovudansvaret for gjennomføringa av prosjektet. Prosjektgruppa består av dei som er nemnde over med unntak av NAV. Jordmor og rettleiar for barn og unge har fått informasjon om prosjektet og er aktuelle samarbeidspartnarar vidare.

Samskapinga har skjedd på møte på biblioteket saman med ressursgruppa. Vi hadde også samtaler med dei tre foreldra som møtte opp på foreldremøte. På møta har vi utdjupe problemstillingar knytt til tema og delt kunnskap med kvarandre. Vi har lagt vekt på samskapingsprinsippa tryggleik, respekt og likeverdig deltaking. I møta har alle delt kunnskap og erfaringar, kome med innspel til korleis vi kan job-

be vidare med prosjektet og med forslag til innsatsområde og tiltak.

Gjennom samtالene med ressurspersonane kom vi fram til seks aktuelle utfordringar/innsatsområde å jobbe vidare med:

- tilgang til bøker
- tidsklemme og rutiner
- bevisstgjeri
- skjerm
- samfunnsutvikling (større ulikskapar, større sosiale skilnadar, fleire med innvandrarbakgrunn)
- boka sin posisjon i samtida

Vi ynskte å involvere fleire i prosjektet og i samskapinga, og vi valde oss ut foreldregruppa til dei aller yngste barna, dei som er fødte i 2024. Vi inviterte til foreldremøte der vi skulle dele ut bokgave og der dei seks punkta over skulle vera utgangspunkt for samtale og diskusjon. Målet for foreldremøtet var at vi saman skulle koma fram til to innsatsområde som vi ville prioritere og sette i verk tiltak for.

Vi inviterte til to foreldremøte der totalt berre tre foreldre møtte opp. Dette var svært skuffande, og vi har bestemt oss for å utvikle prosjektet vidare saman med prosjektgruppa. I tillegg vil vi invitere éin eller to foreldreprerantar til inn i gruppa.

Auka kompetanse

Eit mål i prosjektet er å auke kunnskapen vår om lesing, om kva som skjer på feltet og utfordringar vi står i knytt til dette. Vi på biblioteket deltok i fjor på konferanse om lesing i regi av Nasjonalbiblioteket. I vår deltok vi på konferansen Sammen om lesekultur i Trondheim, ein konferanse for bibliotekarar og tilsette i barnehagen. Vi har også utveksla artiklar og fagstoff om lesing for barn med dei andre i prosjektgruppa og med dei andre biblioteka i prosjektet.

Tøyveskebiblioteket kom i gang rett over jul i 2025. Dette kom i gang etter initiativ frå Innlandet fylkesbibliotek, og er eit tiltak som passar svært godt for å nå målsettingane i prosjektet Saman om lesing.

Utdeling av bokgave og brosjyre til barn og nybakte foreldre er eit tiltak som vi har sett i gang. Brosjyre om lesing for barn blir delt ut av jordmor, bokgave blir delt ut på helsestasjonen til nybakte foreldre.

Utfordringar: Kva møtte vi på, og korleis løyste vi det?

Målet for prosjektet er stort og kan verke overveldande. Det kan òg vera vanskeleg å sjå effekten av tiltaka. Vi tenkjer at det blir viktig å

legge vekt på små steg i rett retning. Får vi éin forelder til å lesa litt meir for barnet sitt, er dette ein positiv effekt av prosjektet for den det gjeld.

Det kan vera vanskeleg å nå dei som treng det mest. Dersom vi berre evnar å bevisstgjera og engasjere dei foreldra som er mest motiverte frå før, kan det resultere i at skilnadane blir enda større mellom barn som blir stimulerte gjennom leseaktivitetar heime og dei som ikkje blir det. Vi er bevisste på denne utfordringa og opptekne av å kommunisere på ein måte som ikkje skapar mindreverd eller skremmer foreldre.

Det er ei utfordring å få med folk, både foreldre og fagpersonar. Vi har invitert til to foreldremøte der totalt tre av tjueseks foreldre møtte opp. På bakgrunn av dette, har vi kome fram til at vi vil invitere foreldre til litt eldre ungar inn i prosjektet. Vi tenkjer det verkar meir relevant og aktuelt for foreldre til tre- og fireåringar.

Det har også vore ei utfordring å få med fagpersonar. Etter eit svært godt og nyttig møte med NAV i innleiinga, hadde dei dessverre ikkje kapasitet til å bli med vidare i prosjektet. Den tilsette i BTI vart sjukemeld rett etter at ho starta i stillinga. Vi har informert og kopla jordmortenesta og rettleiar for barn og unge på prosjektet i staden.

Forankring i eigen organisasjon

Leiargruppa i Lom kommune er informert om prosjektet. Lom kommune er i gang med ei satsing på å styrke den relasjonelle kapasiteten i organisasjonen gjennom samarbeid på tvers av sektorar. Prosjektet finner Saman om lesing passar godt inn i denne satsinga.

Vi har også inviterte oss inn på møte i levekårsutvalet og informerte om prosjektet der. I vår deltek biblioteket på foreldremøte i barnehagen.

Prosjektet er godt forankra i eiga teneste. Begge vi som jobbar fast og i heile stillingar på biblioteket, har delteke på samlingar og konferansar og har jobba aktivt og i tett samarbeid om prosjektet. I tillegg er prosjektet forankra i dei to barnehagane i kommunen. Ein tilsett i kvar barnehage deltek i prosjektgruppa, og begge barnehagane deltek i ordninga med tøyveskebibliotek.

Prosjektet er også forankra i helsestasjontenesta og jordmortenesta. Helsestasjonen er representert i prosjektgruppa, og jordmortenesta er informert om prosjektet og deler ut brosjyre til kommande foreldre. Levekårsutvalet i kommunen er informert om prosjektet. Vi håpar også at prosjektet kan koplast tettare opp mot kommunen si satsing på relasjonell kapasitet og tverrfagleg samarbeid for å

løyse oppgåver nå og i framtida.

Resultat – kva vart skapt av verdi?

- Bevisstgjeriing og auka kunnskap om tematikken knytt til prosjektet.
- Samarbeid på tvers av sektorar, har blitt kjend med ulike fagpersonar og foreldre som er opptekne av tematikken og ynskjer å bidra.
- Verdien av lesing for og med barn er sett på agendaen i fleire tenester og blant fleire tilsette i kommunen, også blant fleire foreldre sjølv om vi har mykje å gå på her.
- Tilrettelegging for og fokus på leseaktivitet med barn gjennom tøyveskebiblioteket.

Vegen vidare

- Invitere to fedre i prosjektgruppa. Dei skal vera med og prioritere satsingsområde og utforme tiltak.
- Koma fram til tiltak som skal settast i verk i bibliotek, barnehage og helsestasjon.
- Invitere foreldre og fagfolk til motivasjonskveld med ein lesemotivator. Vi ventar på svar frå forfattar og lesemotivator Bjørn Rørvik.
- Bevisstgjeriing og auka kunnskap om verdien av lesing er eit satsingsområde. Vi vil koma fram til tiltak som kan styrke dette, t.d. fleire små videosnuttar der fakta blir presenterte og delte i sosiale medium.
- Forsette aktiv kunnskapsinnhenting.
- Vidareføre arbeidet i prosjektgruppa, ha møte nokre gonger i året der vi diskuterer tiltaka og vidareutviklar Saman om lesing i Lom.

Innlandet
fylkesbibliotek